

**ŞİRİN CEMGİL**

Füsun, Şi-rin ile bir **Dev-Genç** ey-le-min-de ta-nış-tı.

**Not re Da me de Si on** me-zu-nu Fū-sun apo-li-tik iken; Şi-ri-n'-in ona öner-di-ği ki-tap-lar-dan, **Ce-sa-re Pa-ve-se-'in** “ **Yol da ş**”-ı; Ni-ko-lay Os-trovs-ki-y'-nin en önem-li ya-pıt-la-rın-dan bi-ri olan ve Pa-vel Kor-ça-gi-n'-in Sov-yet dev-ri-mi sı-ra-sın-da mü-ca-de-le-si-ni ele alan “Ve Çe-li-ğe Su Ve-ril-di-”si; Ge-or-ge Po-lit-zer im-za-sı-nı ta-şı-yan, di-ya-lek-tik ma-ter-ya-lizm ve idea-lizm ara-sın-da-ki so-mut fark-la-rı or-ta-ya çı-ka-ran “Fel-se-fe-nin Baş-lan-gıç İl-ke-le-ri-”; Char-les Dar-wi-n'-in bi-lim ta-ri-hi-nin en önem-li ça-lış-ma-la-rın-dan bi-ri olan “Tür-le-rin Kö-ke-ni-” gi-bi ki-tap-la-rı oku-du.

**Ti yat ro ya pan, film ler de oy na yan Fū su n un dün ya ya, olay la ra, in san la ra ve sa na ta ba kıl şı de ği ş ti.**

Kı-sa za-man-da, ya-kın ar-ka-daş ol-du-lar.

Fū-sun Şi-ri-n'-in bil-gi da-ğar-cı-ğı-na hay-ran-dı. Ay-rı-ca...

Şi-ri-n'-in se-si-ne vu-rul-muş-tu; çok gü-zel-di; hem tiz hem de da-vu-di bir se-si var-dı.

Bık-ma-dan usan-ma-dan ar-ka-da-şı-nın söy-le-di-ği tür-kü-le-ri din-li-yor-du.

**Şi rin çok şa şır tı cı bî riy di. Ö ne ğin, bü tün çi çek le ri, ağaç la rı, bö cek le ri ta nır dı.**

Hay-van-la-ra an-ne-lik ya-par-dı. Ke-di-le-ri çok se-ver-di. “Be-ne-k” isim-li ke-di-si ve-fat et-ti-ğın-de gün-ler-ce yas tut-ma-sı-nı Fū-sun yıl-lar son-ra an-la-ya-cak-tı.

Fū-sun, Tİ-SEN ti-yat-ro-cu-lar sen-di-ka-sın-da ge-nel sek-re-ter-di. Şi-ri-n'-e de ora-da iş ve-ril-di. Fa-kat...

Bir gün Şi-rin yok ol-du. Evin-de eş-ya-la-rı du-ru-yor-du. Kom-şu-la-rı Fū-su-n'-a, Şi-ri-n'-in bir gün ön-ce ar-ka-daş-la-rı-nın ara-ba-sı ile git-ti-ği-ni söy-le-di. Fū-sun ara-dı ara-dı bu-la-ma-di can yol-da-şı-nı.

**Uzun bir ay rı lık ol du iki ar ka daş ara sın da...**

**Ve bu luş ma la rı da hep ko puk ko puk ger çek le ş ti...**

**A tan Er bu la k ın ölü mü**

Şi-rin...

**Yurdu nu görme ye li yıl lar geç miş ti. Hiç gi bi his se di yor du ken di ni. Taş ke sil miş ti gur bet te. Ne ler ne ler ya şan miş tı ge çen yıl lar da.**

Uğ-ru-na can-lar ve-ri-len bir inanç/sos-ya-list sis-tem çök-müş-tü. Çö-ken sa-de-ce sis-tem de-ğil-di; ya-şam-la-rın-da bü-yük al-tüst-lük-ler ya-şan-mış-tı. Pek çok şe-yin içi bo-şal-mış-tı.

**Al dı riş e mez lik, bir ha fı za kay bı al miş ba şı nı git miş ti. İn san acı dan kay bol muş tu...**

Şi-rin...

**Al man ya, Du is bur gı da gö nül lü sür gün dü. Fab rı ka ba ca la rı ara sın da ne re dey se 17 yıl lı nı ge çir miş ti ki...**

Yıl 1988. Sa-nat-çı Al-tan Er-bu-la-k'ın ve-fa-tı-nı öğ-ren-di. Bir te-laş-la Fü-su-n'un te-le-fo-nu-nu ara-dı. Bul-du. Bir sū-re ko-nu-şa-ma-dı-lar.

**Fü sun he men Du is bur gı a git ti. Bu kez onun ko lu ğu nun al tın da Şi ri nı e ve ri le cek ki tap lar var dı.**

Yaz-dık-la-rı; "De-li-kır ve Kır-mı-zı Baş-lık-lı Se-yir-ci-", "E-pik Bir Gre-v" ve "So-kak Er-ke-ği." İki ar-ka-daş, iki yal-nız-laş-tı-rı-lan ka-dın, gün-ler-ce hiç uyu-ma-dan soh-bet et-ti-ler.

**Ba te ri ça lı yor du**

**Şi-rin Ya-zı-cı-oğ-lu (Cem-gil), 11 Ma yıs 1945'te De niz li Bul da nı da doğ du ve ço cuk lu ğu bu il çe de geç ti.**

1963'te li-se-yi İz-mi-r'-de bi-ti-rip üni-ver-si-te-ye baş-la-dı. An-ka-ra Üni-ver-si-te-si Hu-kuk Fa-kül-te-si-'n-den me-zun ol-duk-tan son-ra

ki sa bir

**dö nem avu kat lık yap tı ve sı ya sı suç la ma lar la yar gı la nan ile ri ci-de mok rat la rın da va la rı na gir di.**

1968 ku-şa-ğı-nın öğ-ren-ci ha-re-ke-ti için-de ak-tif gö-rev al-dı. Tür-ki-ye İş-çi Par-ti-si (TİP) üye-si ve genç-lik ör-gü-tü olan Fi-kir Ku-lüp-le-ri Fe-de-ras-yo-nu (FKF) ku-ru-cu-su ol-du.

Sa-na-tı se-vi-yor-du. Bir dö-nem ti-yat-ro oyun-la-rın-da yer al-dı. Mü-zi-ğe tut-kun-du; 1964 yı-lın-da Ley-di Börd Vo-kal Gru-bu-'n-da ba-te-ri ça-lı-yor-du.

**As lın da üni ver sı te ter ci hi ni kon ser va tu varın ti yat ro bö lü mün den ya na kul lan mak is te miş ti ama ai le sin den bek le di ği des te ği gö re me miş ti. Ö r ne ğ in,**

**pı ya no çal ma yı çok is te miş ti.**

Ai-le-si, Şi-ri-n'-e man-do-lin bi-le al-ma-mış-tı. An-ne-si, ar-ka-da-şın-dan es-ki man-do-li-ni-ni ri-ca et-ti.

**Şi rin azim liy di. Es ki, ya rık man do lı ni ta mir et tir di ve her tür lü şar kı yı da, tür kü yü de söy le di.**

Def-te-ri-ne not düş-tü:

(Fü-sun) 1964 yı-lın-da sen "Pun-ti-la Ağa ve Uşa-ğı Mat-ti-"de sūt-çü kı-zı oy-na-dın.

O gün "... su-lar ça-na-ğı-y-dı kör-fe-z" (Joy-ce)

Ve Fū-su-n'-u "a-çık pen-ce-re-den ge-len fer-yat-lar mey-da-na inen ak-şam ür-kü-tü-yor-du" (Joy-ce)

"Oy-sa ge-ce-le-ri se-ver-di. Bi-lin-mez-lik do-lu ol-duk-la-rı için iç-le-ri-ne ser-pil-miş tek tük

*ışık-la-rın de-ğ-e-ri ol-du-ğu için.” Ben ise bun-lar-dan ha-ber-siz, Ley-di Börd Vo-kal Gru-bu-’n-da ba-te-ri-mi ça-lı-yor-dum...*

### **Ve ilk aşk...**

*Şi-rin ve Si-nan...*

*1965’te “Dö-nü-şü-m” der-gi-sin-de ta-nış-tı-lar. Der-gi-yi sa-tar-lar-ken bir-lik-te gö-zal-tı-na da alın-dı-lar.*

#### **Kim di Si nan Cem gil?**

*Fel-se-fe öğ-ret-me-ni Na-zi-fe Cem-gil ile ede-bi-yat öğ-ret-me-ni Ad-nan Cem-gil’in oğ-lu ola-rak, 15 Ka-sım 1944’te doğ-du. De de si Er zu rum lu Ce mal Bey, Kur tu luş Sa va şı sı ra sın da Muğ la ’da Ku vay-i Mi li ye ör gü tü nün baş kan lı ğ nı yap mış tı.*

*Ba-ba-sı Ad-nan Cem-gil, Türk Ba-rış-se-ver-ler Ce-mi-ye-ti-’nin Men-de-res Hü-kü-me-ti-’ni, TBMM ka-ra-rı ol-mak-sı-zın Ko-re-’ye as-ker gön-der-me-si-ni pro-tes-to et-me-si üze-ri-ne ha-pis ce-za-sı al-dı ve Si nan ço cuk yaş ta ce za eviy le ta nişmiş ol du. Ay nı da va yü zün den an ne si de Yoz ga t a sür gü ne gön de ril di.*

*Si-nan İn gi liz ce, Fran sız ca, İs pan yo ca, İtal yan ca ve La tin ce bi li yor du. Ar ka daş la rı na Dan te ’den İtal yan ca di ze ler okur du.*

*Ün-lü Ame-ri-ka-lı ar-tist Clark Gab-le-’nin tak-li-di-ni ya-pıp her-ke-si gül-dü-re-cek ka-dar es-pri-liy-di.*

**OD TÜ Mi mar lı k ta öğ ren ci iken dev rim ci mü ca de le ye ka tıl dı. Teo rik de rin li ğ iy le öğ ren ci li der le rin den ol du.**

*OD-TÜ-’de “Ho-ca-” de-me ade-ti Si-nan Cem-gil ile baş-la-dı; “Ho-ca-” di-yor-du ar-ka-daş-la-rı bil-gi-sin-den ötü-rü. O dö-nem he-nüz Türk-çe-’ye çev-ril-me-yen Marks ki-tap-la-rı-nı okur ve ar-ka-daş-la-rı-na an-la-tır-di.*

*Şi-rin ile Si-na-n-’ın ya-kın-laş-ma-sı 1966’da-ki Var-to Dep-re-mi sı-ra-sın-da ol-du. İki-si de gö-nül-lüy-dü.*

*Üç yıl son-ra... 8 Şu-bat 1969’da he-nüz öğ-ren-ciy-ken ev-len-di-ler. An-ka-ra Sıh-hi-ye Mey-da-nı-’n-da-ki bir bod-rum ka-tın-da ya-şa-ma-ya baş-la-dı-lar.*

*28 Ocak 1970’te be-bek-le-ri dün-ya-ya gel-di. Oğul-la-rı-na bir yıl ön-ce öl-dü-rü-len Tay-lan Öz-gü-r-’ün adı-nı ver-di-ler.*

*Tay-lan 15 ay-lık-tı...*

### **Si nan Cem gi l’in ölü mü**

*Si-nan, köy-lü-le-ri, top-rak ağa-la-rı-na kar-şı ayak-lan-dır-mak ama-cı-y-la git-ti-ği K.Ma-raş Nur-hak Dağ-la-rı-’n-da Jan-dar-ma ta-ra-fın-dan öl-dü-rül-dü. Sırt çan-ta-sın-dan 4 ki-tap, bir de*

ku-ru so-ğan çık-tı. Yir-mi ye-di ya-şın-day-di.

Oğ-lu-nun ce-se-di-ni al-ma-ya gi-den an-ne Na-zi-fe Cem-gil, ta-but ba-şın-da-ki me-rak-lı köy-lü-le-re ses-len-di: “**Bu oğ lum Sî nan. Bun lar da onun ar ka daş la rı (Ka dir Man ga ve Al pas lan Öz do ğ an), kardeş le ri. On lar da oğ ul la rım. Bu ço cuk lar, bu oğ ul lar; bu ü ke yi, ha lı kı, siz le ri sev di ler. Baş ka bir is tek le ri yok tu. Her bî ri bî rer de hay dı. Her bî ri üs tün ze ka lı gü zel ço cuk lar dı. Di le se ler di, dü ze nin adam la rı ol sa lar dı, şim di bu ra da can sız yat maz lar dı. Bî rer mi yo ner olur lar dı. Ama on lar, ha lı kı, siz le ri sev di ler. Sî zin so run la rı nı zı omuz la dı lar.**”

Ce-na-ze-si an-ne ba-ba-sı ta-ra-fın-dan İ-s-tan-bu-l'-a ge-ti-ril-di ve Ka-ra-ca-ah-met Me-zar-lı-ğ-ı'na def-ne-dil-di.

Şi-rin...

Si-na-n'-ın 31 Ma-yıs 1971'de öl-dü-rül-dü-ğü-nü rad-yo-dan duy-du.

An-ka-ra-'nın yol-la-rın-da, **71'den son ra ağ la yıp hay kı ra rak en mu t suz in san lar dan bî ri ola rak do laş tim di ye an la tı Fû su n a.**

Ve ek-le-di: “72 yı-lı-nın is-te-di-ğim gi-bi ol-ma-sı-na im-kan yok Fû-sun-cu-ğum. Çün-kü is-te-di-ğim yal-nız-ca oğ-lu-ma ve ar-ka-daş-la-rı-ma ka-vuş-mak de-ğil ki (Ya-şa-mak bi-zim için do-ku-nak-lı bir şar-kı de-ğil ki). **Ge çen yıl Sî na n la be ra ber dik. Ve her za man ki gi bi bir gün dü bî zim için. Er ken den uyu muş tuk. Tay lan er te si gün (1 Ocak 1971) er ken den (sa at 5'te) uyan mış tı. 1971'de iki haf ta Sî na n la be ra ber dik...**

**Bu yıl Sî nan yok ar tık. Sa kın**

**üzü me ca nım kar de şim**

. Sa-na

bun-la-rı yaz-ma-ya-bi-lir-dim de-ğil mi? Ol-du iş-te.”

Şi-rin...

Def-te-ri-ne Dan-te-'den sa-tır-lar ge-çir-di:

“Siz-ler ki hü-zün var/

yü-zü-nüz-de ye-re eğik/

göz-le-ri-niz acı-nı-zı gös-te-ren,/

ne-re-den ge-lir-si-niz,/

ren-gi-niz acı-nın ren-gi-ne dön-müş böy-le..!”

*Sinan Cemgil'in ölümüyle Şirin ve oğlu Taylan'ın hayatlarında yepyeni bir dönem başladı; 12 Mart askeri darbesi kabus gibi çökmüştü ülkenin ve ailelerinin üzerine...*

*Şirin, "12 Mart 1971 soğuk canavarların en soğuğu olan devletin donduruculuğunu gösterdiği gündü" diyerek anlattı, o günü.*

*Oğlunu Sinan'ın anne ve babasına emanet edip mücadeleye devam etti.*

*Defterine şöyle yazmıştı:*

*- Yolunu seç. Zayıf olup boşluğa mı varmak istersin, yoksa gayretli olup gerçek mutluluğa mı?*

*- Önemli olan amaca ulaşmak değil, amacını seçip ona doğru yol almaktır.*

*Şirin...*

*İllegal yaşamı fazla sürdüremedi. Yakalandı.*

*12 Mart'ın karanlık günlerinin bir bölümünü Mamak Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu'nda geçirdi.*

*Füsun...*

*Şirin'in cezaevine atıldığını öğrenince hemen kolları sıvadı. İlk gönderdiği kırmızı çanta içinde çeşitli çizgi filmlerin slaytları oldu. Koğuşta her gün biri, "Sinemaya bugün ben gidiyorum"*

*diyerek ranzasına çıkıp slaytları seyrediyordu. Füsun'un ikinci paketinde istek vardı; Red Kit dergileri...*

*Askerler koğuşu bastığında Şirin'i Red Kit okurken görürdü. Oysa...*

*Gizliden kitaplar da sokulmaz değildi. Şirin gizlice "Savaş ve Sosyalizm" kitabını daktilo ederek çoğaltıyordu!*

*Şirin...*

*Hapishanede volta atar, yün örür, kendi yaptığı satrançla oynardı. Daha sonra bu satrancı Füsun'a hediye edecekti.*

*Ve... Tarih 28 Ocak 1972.*

*Füsun, Şirin'in oğlu Taylan'a doğum günü kutlaması düzenledi. Çekilen fotoğraf Ankara Mamak Cezaevi'ne gönderildi. O gün Şirin'in yanakları hep ıslaktı.*

*Cezaevinde her tahliyenin ardından "Pencere açıldı Bilal oğlan, piştov patladı; varın bakın kanlı da Bilal, yine kimi hakladı" türküsünü söylerlerdi. Bir tek Şirin'in tahliyesinde Enternasyonel'i söyledi koğuş arkadaşları. Şirin öğretmişti marşı onlara; bir koro kurmuştu koğuşta.*

*Sürgün günleri*

*Şirin...*

1972 yılı Nisan ayında tahliye olduktan sonra oğlu Taylan'la Buldan'a gitti. Bebekliğinin bahçesi kalmamıştı ama mandolin çaldığı sofası olduğu gibi duruyordu. (Buldan'daki Yazıcıoğlu Konağı mirasçuları tarafından devlete bağışlandı. Restorasyonu yapıldı. Müze olarak açılması bekleniyor.)

Buldan'da fazla kalamadı.

İstanbul'a yerleşti. O dönemde Çevre Tiyatrosu kurulmuştu. Defalarca gidip oyunları izleme fırsatı yakaladı. Tiyatrolarda çalıştı.

Defterine notlar aldı: "Her şeyin leş gibi koktuğu bir yerde tiyatro mis gibi kokamaz... Veremli birinin de kör bağıracağı sağlıklı olabilir." (Brecht)

Hikmet Kıvılcımlı geleneğinin içinde yer alıp, devrimci mücadeleye devam etti.

12 Eylül 1980 askeri darbesinin hemen ardından yine tutuklandı.

Bu kez iki yıl hapis yattı.

Serbest bırakıldıktan sonra politik sürgün olarak ülkesini terk etti. 27 yıl boyunca Almanya'nın Duisburg kentinde mülteci olarak yaşadı. Avrupa'yı hiç sevmeydi. Büyük bir özlemdi ana yurdunun toprakları.

Mücadelesini Almanya'da da sürdürdü. Almanya'da sol gruplar arasında oluşturulan Faşizme Karşı Birleşik Cephe'de yöneticilik yaptı. Özellikle devrimci hareketin içinde kadın bilinci yaratmaktan asla ödün vermedi. Bunu kendi kimliğinde de yaşattı. Ona "Sinan'ın karısı" diyenlere karşı çıktı: "Ben Şirin Yazıcıoğlu'yum."

*Ve dirençli-cesur yürek...*

*17 Nisan 2009 tarihinde durdu.*

*Bağırsak düğümlenmesine bağlı zehirlenme sonucu hayatını kaybetti. Şirin Cemgil'in cenazesi Türkiye'ye getirildi; Sinan Cemgil'in koinuna defnedildi.*

*Füsun...*

*Her 17 Nisan'da elindeki kırmızı karanfillerle Şirin'i ziyarete gidiyor...*